

**Pensjon
21. september 2020.**

Ragnar Bøe Elgsaas. Samfunnspolitisk avdeling i LO

- **Hva er status for de ulike pensjonskampene?**
- **Hvor står særaldersgrensene, AFP og pensjon fra første krone?**

Særaldersgrenser

- I pensjonsavtalen av 3.3.2018 ble følgende avtalt om særaldersgrenser i avtalens punkt 10:
- *«Dette punktet gjelder alderspensjon til personer med aldersgrenser 60, 63 eller 65 år.*
- *Samfunnsmessige hensyn knyttet til sikkerhet og belastning tilsier at det **også i fremtiden vil være behov for at stillinger i offentlig sektor skal ha særaldersgrense. Personer som forlater arbeidslivet tidlig på grunn av særaldersgrenser skal ikke komme urimelig ut sammenlignet med andre grupper.***
- *De som har særaldersgrenser etter dagens regler, skal sikres nødvendig forutsigbarhet.*

Særaldersgrenser

- Aldersgrenser
- *Pensjonsavtalen regulerer ikke hvilke stillinger som i fremtiden skal ha særaldersgrense eller hvilke aldersgrenser som skal gjelde. Dette må avklares i en senere prosess. Dersom det skjer endringer i aldersgrensen, skal personer som på det tidspunktet er ansatt i en stilling med særaldersgrense og som har ti eller færre år igjen til den tidligere aldersgrensen, beholde de ordninger som da gjelder.*
- Personer født før 1963
- *Arbeidstakere i stillinger med særaldersgrense som er født før 1963, beholder dagens regler, dvs. særaldersgrensen og retten til særalderspensjon frem til 67 år.*

Særaldersgrenser

- Tilpasninger for personer født i 1963 eller senere
- *Personer som 1.1.2020 har ti eller færre år til særaldersgrensen, skal sikres ordninger som gjør at de ikke kommer dårligere ut enn hvis dagens regler, inkl. 85-årsregelen, videreføres.*
- *Personer som har mer enn ti år til særaldersgrensen skal ha regler som sikrer pensjons-nivået og ikke innebærer økte kostnader sammenlignet med dagens regler.*
- *Partene skal på dette grunnlaget, snarest etter inngåelsen av denne avtalen, utrede og avtale løsninger for personer som har særaldersgrense og opptjening i påslagsmodellen. Løsningene skal kunne virke fra 2020. Partene er enige om at dette arbeidet ikke gir føringer for det senere arbeidet med å vurdere hvilke stillinger som i fremtiden skal ha særaldersgrense, jf. avsnittet om aldersgrenser over.*
- *Målet med utredningsarbeidet er en enighet mellom partene om modell for og elementer i nødvendige tilpasninger. Regjeringen vil utarbeide et lovforslag i tråd med den løsningen det er oppnådd enighet om.»*

Sammenbrudd i forhandlingene om særaldersgrenser

I dag brøt YS, LO og Unio forhandlingene om ny pensjonsordning for arbeidstakere med særaldersgrense.

12.02.2020

- Tilbudet fra regjeringen er rett og slett for dårlig, og avvikler i praksis særaldersgrensene over tid. Regjeringen setter pensjonen til over to hundre tusen arbeidstakere i spill. Det kan vi ikke være med på, sier Peggy Hessen Følsvik, første nestleder i LO.

Særaldersgrenser - brudd

- Forhandlingene om pensjon til personer med særaldersgrenser er avsluttet uten at partene kom til enighet.
- LO konstaterer at regjeringen bryter de forutsetningene partene ble enige om i 2018 for å sikre at ansatte med særaldersgrenser ikke skal komme urimelig dårlig ut.
- LO krever at de som i dag har særaldersgrenser og er tilsatt i yrker med stor belastning, og/eller hvor det er samfunnsmessige hensyn knyttet til sikkerhet og risiko, må sikres en pensjon på nivå med de som går av ved ordinær aldersgrense.

Høring – Opphevelse av plikten til å fratre ved særaldersgrense

- Særaldersgrenser: rett og plikt til å fratre
- To begrunnelser:
 - fysisk og/eller psykisk belastning i yrket (stort sett 65 år)
 - sikkerhetsmessige forhold (stort sett 60 og 63 år)
- Fjernes plikten til å fratre, er det i realiteten som at særaldersgrensene fjernes på sikt
- Ikke utredet konsekvenser
- Vil fremtvinge individuelle vurderinger av den enkeltes arbeidsevne og dermed flere uverdige avslutninger av yrkesliv.

Hva skjer med AFP i privat sektor?

☰ Meny

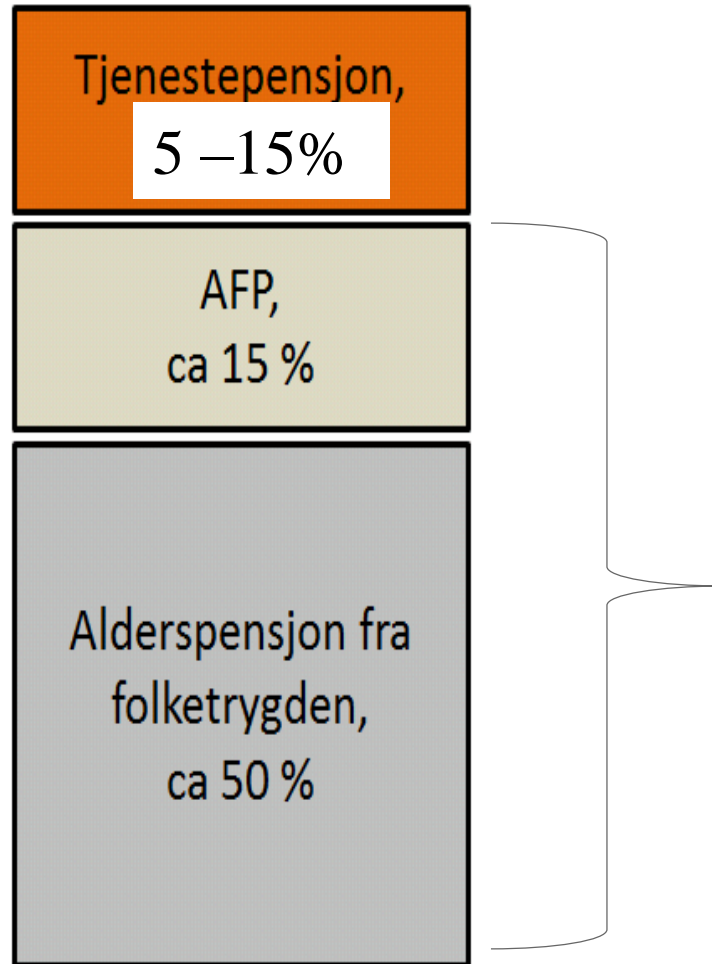
FriFagbevegelse

AFP, avtalefestet pensjon:

LO og NHO utsetter AFP-forhandlinger ett år

LO, NHO og regjeringen trenger mer tid på å utrede ny avtalefestet pensjon. Dermed blir ikke AFP forhandlingstema før i 2020.

LO-pensjonist i privat sektor 1950-årgangen

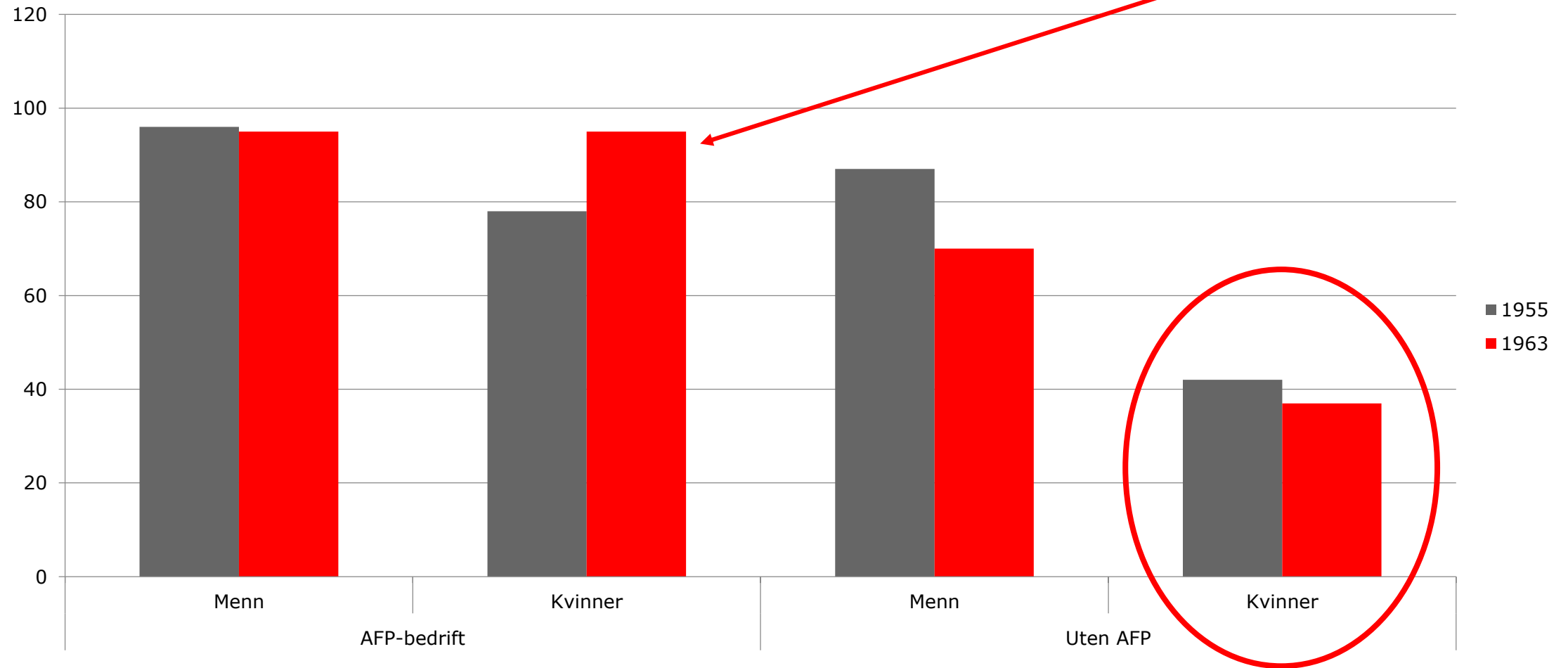

* Uttak ca nå 67 år. Lønn 500 000, full opptjening FT-AFP og god ytelsesordning

Det skulle fortsatt være mulig å gå av ved 62 år

Viktig for LO

Andel ansatte som kvalifiserer til 100 pst- uttak av pensjon ved 62 år. 1955 og 1963.

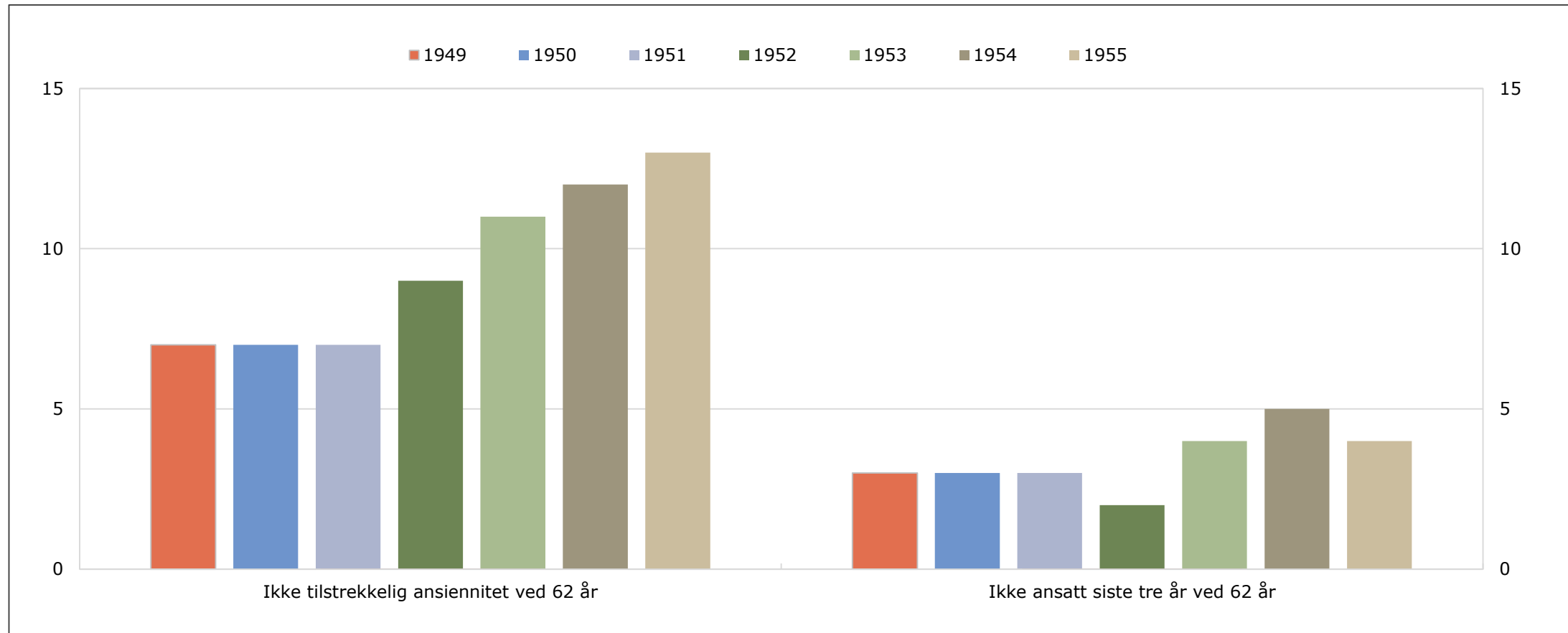
Hvem får AFP?

- For å få AFP må en være ansatt i en bedrift som er tilsluttet AFP-ordningen.
- Om lag 40 prosent av alle ansatte i privat sektor mellom 13 og 70 år var omfattet av AFP i 2016.
- Ved 55 år og 61 år er andelene som er omfattet henholdsvis 51 og 55 prosent.
- Om lag en fjerdedel av mottakerne er kvinner.

LOs bekymring for de som mister AFP:

Andelen arbeidstakere som ikke kvalifiserer øker!

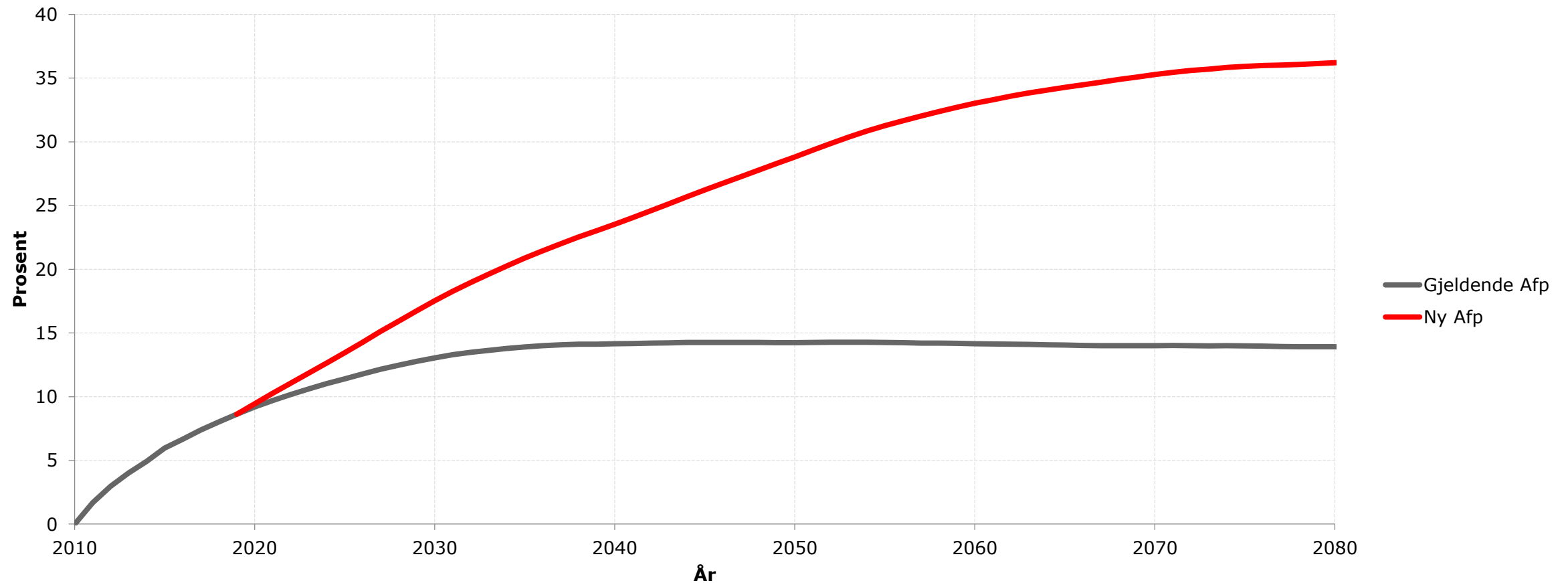

Tetting av hull i dagens AFP

Enighet om rammene for ny modell for AFP

Andel av alderspensjonister med privat afp

Avtale 2018 – intensjon om omlegging til gradert ytelse

- Enighet om rammene for ny AFP med tanke på innføring i 2020
- Regjeringen vil delta og finansiere arbeid med detaljutforming
- Legge om AFP fra en alt-eller-ingen-ordning til en gradert ytelse, dvs. med nærmere sammenheng med antall år i en AFP-bedrift
 - Mål om uendret ytelse ved full opptjening
 - Mål om uendrete kostnader for bedriftene
 - Fortsatt kvalifiseringsordning
 - For eksempel krav om å være i jobb
 - Mål om gjennomføres med lange overgangsordninger
 - Mål om økt bufferfond og system for risikohåndtering
 - Felles ansvar

Tetting av (nesten) alle hull i AFP – omlegging til gradert ytelse

De langsiktige virkningene av omleggingen:

- De som har lang tid i en AFP-bedrift vil oppnå ytelse på dagens nivå.
- De som kvalifiserer, men har kort tid i en AFP-bedrift, vil få mindre i pensjon.
- De som ikke kvalifiserer i dag, men som har lang opptjening vil få mye mer pensjon
 - Flertallet tilhører denne siste gruppen.

Krav til Obligatorisk tjenstepensjon (OTP)

■ Opptjening fra første krone

- OTP er ikke obligatorisk for

- de under 20 år
- de i mindre enn 20% stilling
- lønn under 1G (ca. kr. 98.000,-)

➤ Ansettelses under 1 år

- ✓ Stortinget har vedtatt at alle ansettelses under 1 år skal gi OTP, men det har ennå ikke trådt i kraft.
- ✓ Kommer trolig på plass fra 1.1. 2021.

Hva 2 % sparing egentlig betyr for ulike lønninger

Lønn i G	Reel pensjons%	
1 G	0,00 %	
3 G	1,33 %	
4 G	1,50 %	
5 G	1,60 %	
6 G	1,67 %	
12 G	1,83 %	

Innstilling utsatt på grunn av korona:

Arbeidet med pensjon fra første krone er satt på vent. Men en ny regel er klar

En partssammensatt arbeidsgruppe utreder pensjon fra første krone, men arbeidet er satt på vent. Innstillingen vil ikke bli ferdig til fastsatt tid.

Pensjon fra første krone (*se faktaboks*) har blitt en kasteball mellom partene i arbeidslivet og politikerne.

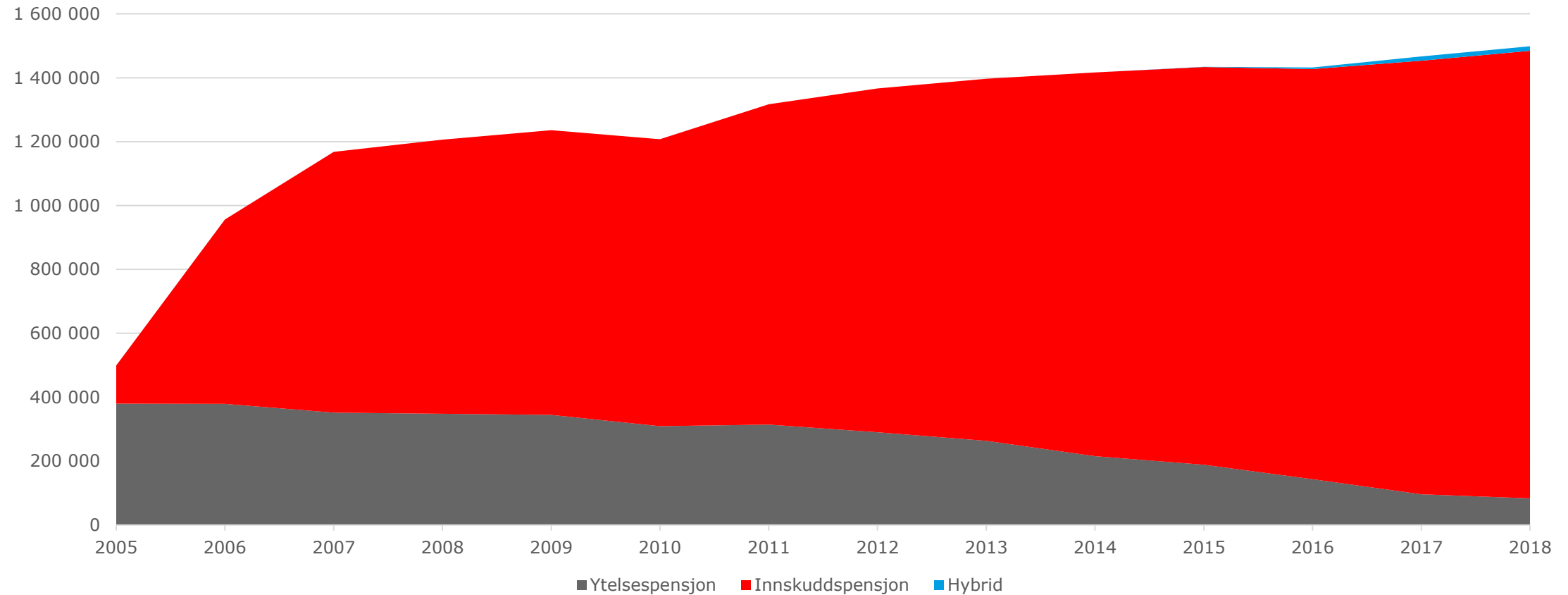
Uenighet i tariffoppgjør sendte spørsmålet til politikerne, hvor dagens politiske flertall mener saken hører hjemme nettopp hos partene i arbeidslivet.

Så ble saken sendt tilbake til partene, før KrF fikk et lite gjennomslag i regjeringsforhandlingene på Granavolden om et partssammensatt utvalg som skal vurdere pensjon fra første krone.

Innføringen av OTP doblet antallet med tjenestepensjon

Antall med innskuddspensjon steg fra 119 402 i 2005 til 816 601 i 2007.

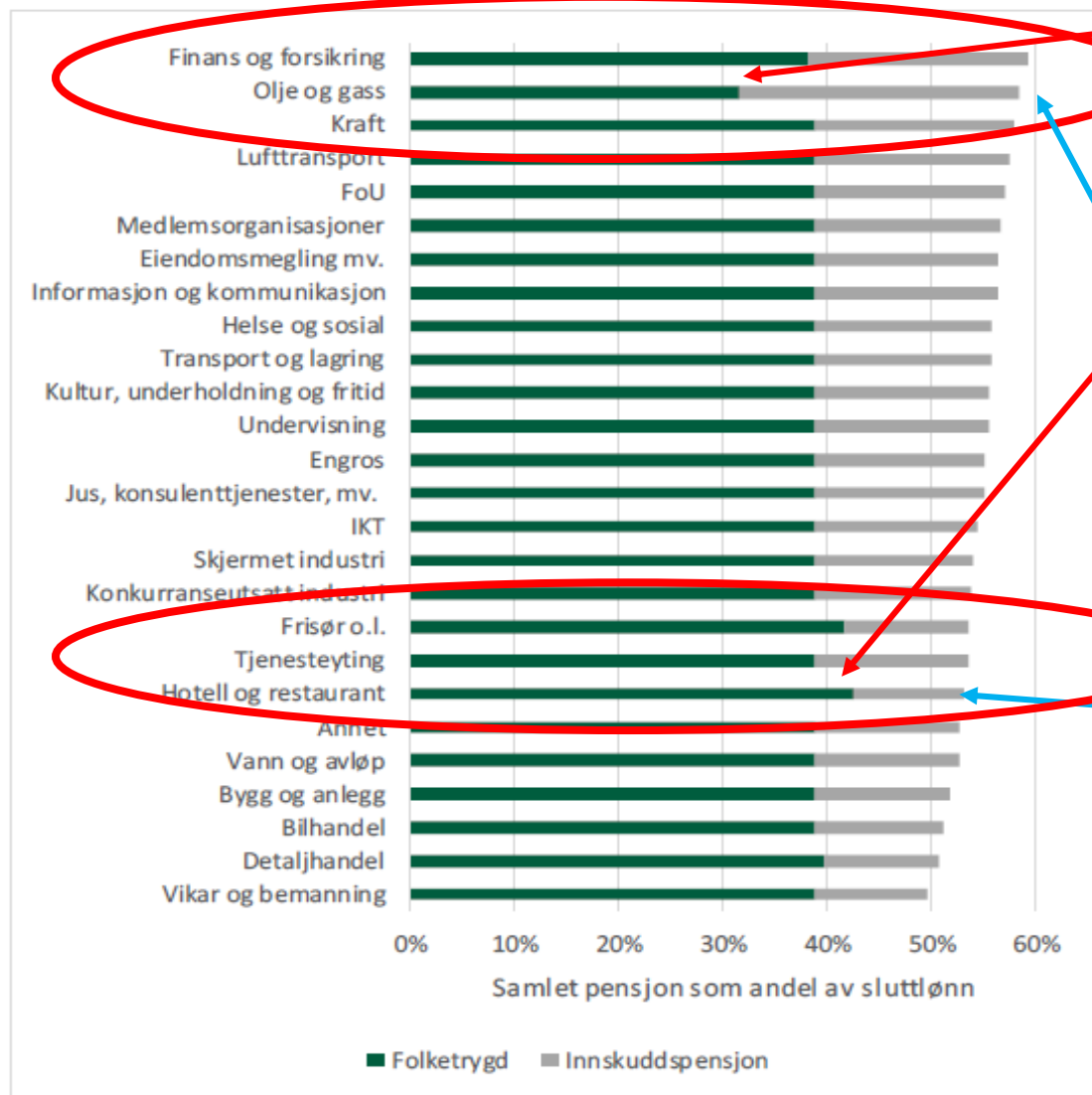
Antall med tjenestepensjon i privat sektor

Fordelings- effekter

Figur 61 Samlet årlig pensjon for ansatte i ulike næringer med innskudd fra første krone i innskuddsordningene, prosent av sluttlønn

Folketrygd omfordeler

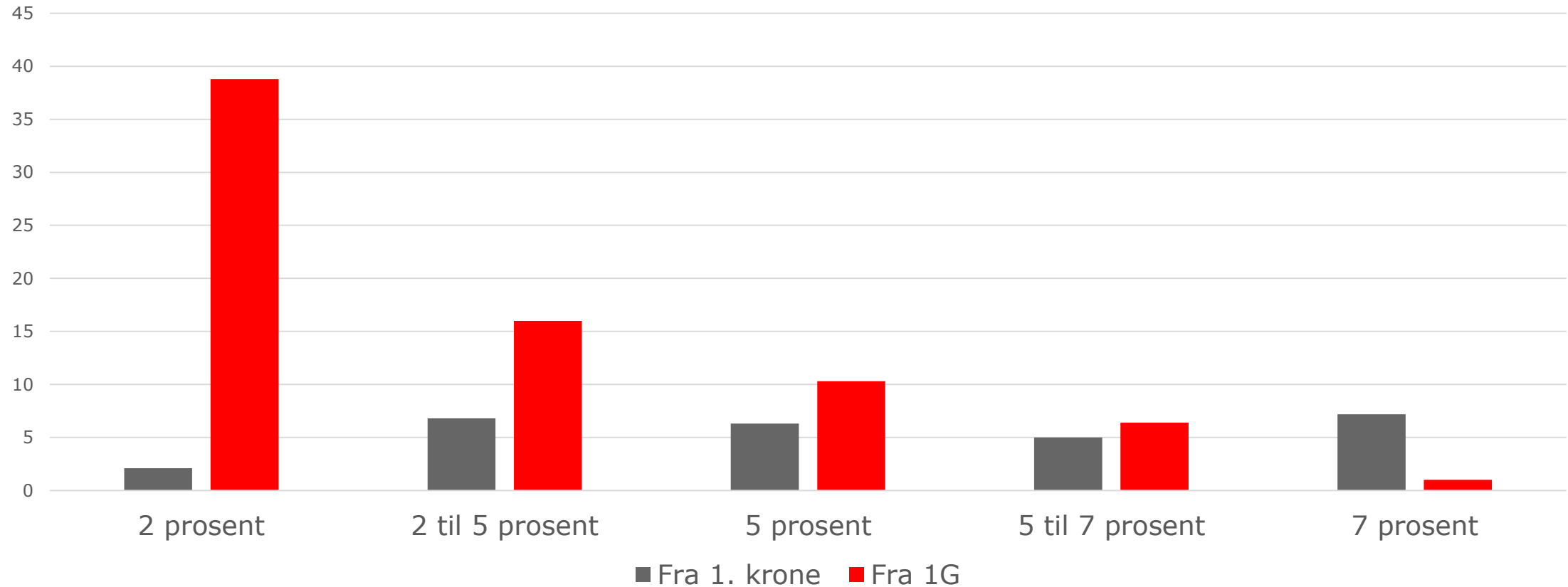
Tjenestepensjon øker forskjellene

Kilde:
Actecan
Rapport 2019
– 02

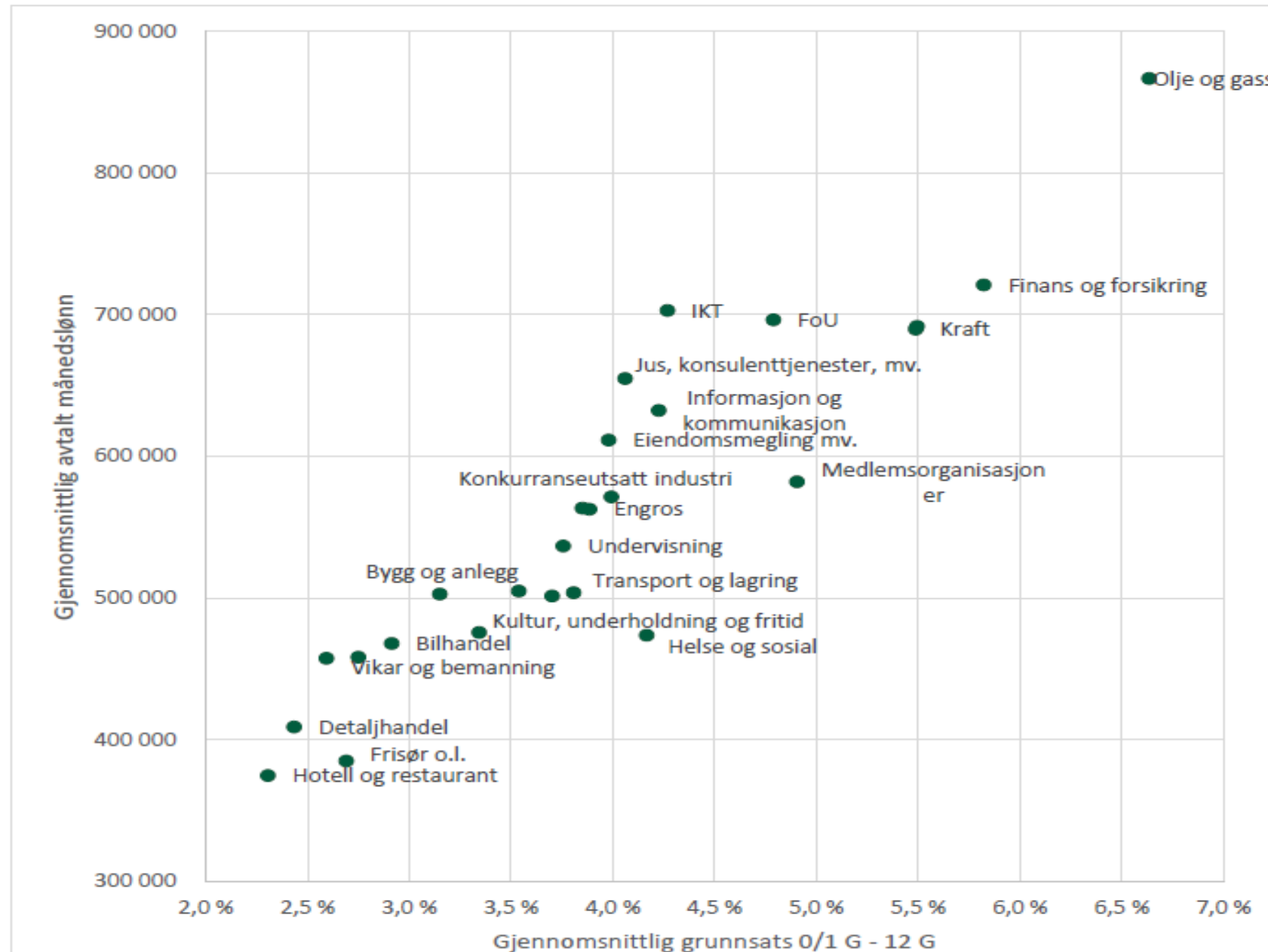
Forutsetninger: Ansatte med innskudd fra første krone, se ellers punkt 10.1

De fleste har innskuddspensjon... ... Men nivået varierer!

De med lavest sats har sparing først fra 1G

Figur 26 Gjennomsnittlig avtalt årslønn og gjennomsnittlig grunnsats i innskuddspensjonsordning i ulike næringer

Kilde:
Actecan
Rapport 2019
- 02

Noen andre enkeltsaker

- Egen pensjonskonto
 - Alle pensjonskapitalbevis samles på «egen pensjonskonto»
- A-ordningen
 - Rapport 2019: 80.000 – 90.000 som ikke har fått OTP
 - Skatteetaten overtar tilsynet med OTP
 - Kan kontrollere OTP ved bruk av A-ordningen